

πλοῖα μας ἐκ τῆς Σταμποῦλ εἰσέρχονται μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ εἶναι πολὺ βαθύς καὶ ἰσχυρὸς ὑπὸ τὸ μέγα τόξον τῆς γεφύρας, διὰ τοῦ ὁποίου συνεχῶς τὸ ὕδωρ τρέχει· ἐν τούτοις τὸ ὕδωρ ἐν τῇ λίμνῃ εἶναι μαυροειδερὸν· ἄνωθεν τοῦ ποταμοῦ τούτου 5 ἢ 6 μίλια ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς εὔρηται ὑψηλὸν καὶ ἀπότομον βουνὸν μὲ ἐν περιφημώτατον σπήλαιον, ὅπερ ἐκτείνεται 10 ἢ 12 μίλια ὑπογείως καὶ εἶναι λαξευμένον εἰς πολλὰ μέρη, ὥστε δύο ἢ τρεῖς ἄνδρες νὰ δύνανται νὰ βαδίσωσι τελείως ὄρθιοι. Τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ ἀναβάλλω εἰς ἄλλον τόπον καὶ χρόνον. Φρονῶ, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ ἀληθής Ἀθύρας, ποταμὸς ἡ Ἰσως Arzus, διότι ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς Ἡρακλείας (τὸ πάλαι Περίνθου) μέχρις ἐδῶ διήλθον ὅλην τὴν παραλίαν καὶ οὐδεὶς ποταμὸς οἰουδήποτε μεγέθους εἰσέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν εἰμὴ αὐτὸς ἐδῶ καὶ εἰς ἀκόμη εἰς τὸν προσεχῆ σταθμὸν μας, περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε δύνασθε νὰ ὀρίσητε ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ἕκαστος ἢ νὰ ἐξεύρητε ἐν νέον ὄνομα. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω παρ' ὅτι τὸ ἀκρωτήριον Στέφανος (ὡς εἶπον ἀνωτέρω) ἢ μᾶλλον αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ πόλις ἦτο τὸ παλαιὸν Ρ ή γ ι ο ν. Τὸ Itinerarium θέτει αὐτὸ 12 μίλια μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡμεῖς διηλύσαμεν τόσα ἀπὸ τῆς Πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως δαπανήσαντες 4 ἀκριβῶς ὥρας.

Μαΐου 3 εἰς τὸ Pontigrandi.

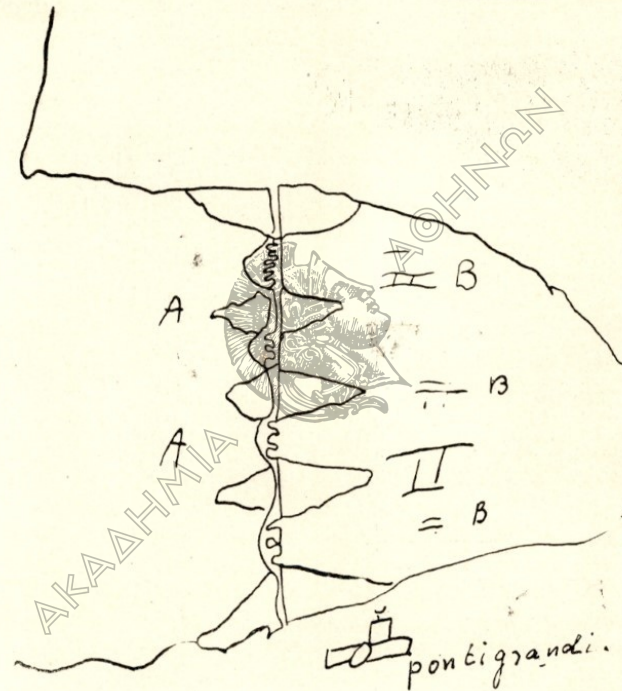
4 1/2 ὥρας μίλια 13.

Ἀναχωροῦντες ἀπὸ τοῦ Μικροῦ Τσεκμετζέ, ἅμα ὡς τελειώσητε τὸ λιθόστρωτον καὶ διέλθετε τὸν βάλλον ἀνέρχεσθε ἐν ἑλαφρὸν ὕψωμα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου κεῖται εἰς τὴν ἀριστεράν σας χεῖρα μικρὸν χωρίον καλούμενον Κούμ-κιοϊ ἢ Ἀμμοχώριον ἀπὸ τῶν ἄμμων τῶν ἐκεῖ παρὰ τὴν λίμνην εὐρισχόμενων. Μόνον Ἕλληνες ζῶσιν ἐν αὐτῷ καὶ ἐλησιμόνησαν τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα ἢ οὐδέποτε εἶχε τοιοῦτο. Ἐν ἡ δύο μίλια πορρωτέρω πρὸς τὰ δεξιὰ εἰς τὴν ἄκρην τῆς λίμνης εἶναι ἐν ἄλλο χωρίον, καλούμενον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Καμπαναριά. Εἰς τὸ ἡμῖς τοῦ δρόμου πρὸς τὸν Μέγαν Τσεκμετζέν ἀφίνετε ἐν μικρὸν ἐλληνικὸν χωρίον πρὸς τὰ δεξιὰ μόλις, καλούμενον Ἀχίοκιοϊ. Ἐκεῖθεν κατέρχεσθε εἰς μικρὰν ἄλλ' ἀπότομον κοιλάδα καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς εἶναι μικρὸς ποταμὸς μὲ μίαν λιθίνην γέφυραν ἐκ τριῶν τόξων. Ἡ κοιτὶς αὐτῆς δὲν εἶναι μακροτέρα τοῦ ἐνὸς μιλίου, ἀλλ' εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος θέσις διὰ ληστείας καὶ φόνους (πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ διαβοήτου Χαραμῆ-δερε Σημ. Μεταφρ.) καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Aramdarry ἢ κατηραμένη κοιλάς. Ἐπὶ τῆς ὀφρύος τοῦ λόφου, ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τῆς κοιλάδος αὐτῆς, εὔρηται δασύλλιον ἐκ λευκῶν κυπαρίσσων πετεῶν τινῶν καὶ ἰτεῶν λίαν πυκνῶν· εἶναι περιεφραγμένον λίαν ὑψηλά, ὡς ἐν ἐκ τῶν ἡμετέρων πάρκων. Εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ εἶναι ἐν Seraglio (=περίπερον) τῶν Μεγάλων Κυρίων (=Σουλτάνων Μ.), ὅπου ἄλλοτε ἦρχοντο

Kovl 22912 20
in John Covel's
new Mission
c. 1879

John Covel: 1675
Taj. 20/10/1879
D. 20/10/1879
C. 11/15

κατὰ τὸ θέρος διὰ διασκέδασιν. Κάτωθεν τοῦ φράκτου ἐπὶ τοῦ δρόμου εἶναι ζεῦγος πολὺ καθαρῶν καὶ εὐρυχώρων κρηνῶν μετὰ τινων κινστερ-
νῶν, ὅπου σύντροφοί μας τινὲς ἐστάθμευσαν καὶ ἔλαβον ρούφημα ἐκ τῆς
φιάλης. Τὸ Pontigrandi καλοῦσιν οἱ Τοῦρκοι Βουγιούκ-Τσεκμετζὲ ἢ μέγα
ἐρμάριον, καταχρώμενοι τῆς λέξεως Τσεκμετζὲ πρὸς δήλωσιν μιᾶς ξυλί-
νης γεφύρας (καθόσον ἀμφότεραι καὶ ἡ ἐνταῦθα καὶ ἄλλαι γέφυραι εἰς
τὸ Pontipiccoli ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἐκ ξύλου) ἐν τῷ ἐλληνικῷ «Μεγάλο Χω-

ριό» ἢ μέγα Χωρίον. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων εἶναι Τοῦρκοι, μερικοὶ
Ἰουδαῖοι καὶ Ἀρμένιοι, ἀλλὰ περισσότεροι Ἕλληνες ἀναμιγμένοι μετ'
αὐτῶν. Ὁ δρόμος καὶ ἡ θάλασσα συντελοῦν εἰς τὸ ν' ἀκμᾶζῃ ἡ πόλις αὐ-
τὴ ὡς καὶ τὸ Pontipiccoli. Ἡ πόλις αὐτὴ εἶναι μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ὑ-
πάρχουν ὡσαύτως ἀφθονία ἐξαιρέτων ψαριῶν γλυκέος ὕδατος ὡς καὶ τῆς
θαλάσσης. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς πόλεως κεῖται μία μεγάλη λίμνη
ἣτις συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς θαλάσσης καὶ φαίνεται ὅτι παλαιότερον ἢ το
βραχίων αὐτῆς, ἀλλὰ σήμερον εἶναι ἀποκεκομμένη ἀπ' αὐτῆς πλὴν 4 μερῶν

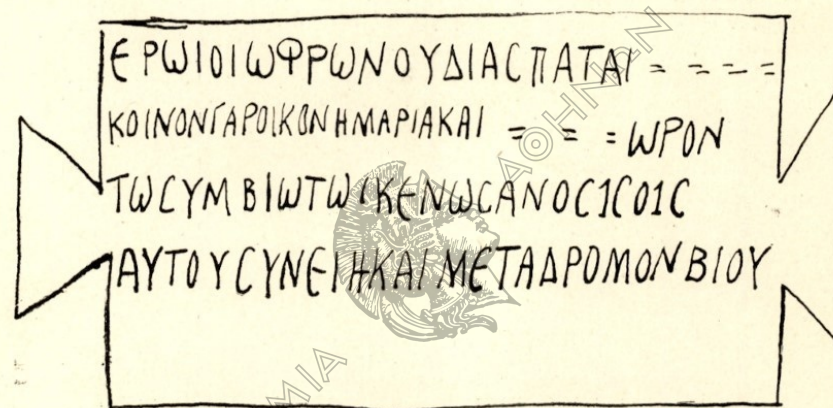

τὰ ὁποῖα διερχόμεθα νῦν διὰ γεφυρῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κτισθει-
σῶν διὰ λίθων ἀλλὰ παραμένουν ἐρείπια ξύλου, αἵτινα δεικνύουν ὅτι τὸ
πάλαι ἦσαν ἐκ ξύλων ἐπὶ λιθίνων βάσεων περὶ τὸ B. B. ἵνα σύρονται
πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω καὶ μᾶλλον εἰς τὸ ἔσω τῆς λίμνης.

Ἐπεράσαμεν αὐτὰς πρὸς τὰ δεξιὰ. Τὸ ὕδωρ, ὅταν ἐπεράσαμεν δὲν
ἦτο πολὺ βαθύ. Αἱ τέσσαρες αὐταὶ γέφυραι ἐνοῦνται πρὸς ἀλλήλας διὰ
λιθοστρώτου (Καλδεριμίου) τὸν χειμῶνα, ὅταν πίπτῃ περισσοτέρα βροχὴ
αὐτὴ ἐκχύνεται διὰ τῶν τόξων ἢ ὅταν καλύπτεται δι' αὐτῆς ὑπάρχει χάρος
διὰ τὸ ὕδωρ νὰ διέλθῃ ἄνευ κινδύνου ἢ βλάβης τῶν πρὸς τὴν λίμνην λί-
θων ὄντων συνεσφιγμένων πρὸς ἀλλήλους διὰ μολύβδου. Τὸ πρῶτον λιθό-
στρωτον ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁδοῦ εἶναι 60 βήματα. Ἡ γέφυρα εἶναι 183
βήματα μὲ 7 τόξα, τὸ δεύτερον λιθόστρωτον 39 βήματα ἢ γέφυρα 166 μὲ
7 τόξα, τὸ τρίτον λιθόστρωτον 19 βήματα, ἢ γέφυρα 127 μὲ 5 τόξα. Τὸ
τέταρτον λιθόστρωτον 14 βήματα, ἢ γέφυρα 233 μὲ 9 τόξα. Τὸ τελευ-
ταῖον λιθόστρωτον εἶναι 30 περίπου βήματα. Ὅλα τόσοι πλατέα,
ὥστε 3 ἀμάξια δύνανται νὰ βαδίσωσι παράλληλως. Διατρίβω ἰδι-
αιτέρως εἰς τὰ μικρὰ αὐτὰ πράγματα διὰ νὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ Τοῦρ-
κοὶ δὲν εἶναι οὔτε φιλάργυροι οὔτε ἀνόητοι εἰς τα δημόσια ταῦτα
ἔργα· διότι σᾶς βεβαιῶ, δὲν εἶδον ἰσχυρότερα ἔργα· εἰ καὶ μεταξὺ
αὐτῶν ἔργα τινὰ εἶναι τόσοι λεπτοὶ καὶ ὥραϊα ὥστε εἶναι δυνατόν νὰ ἴ-
δωμεν. Ὑπάρχει εὐρὺς ποταμὸς εἰσερχόμενος εἰς τὴν λίμνην εἰς τὸ βό-
ρειον μέρος, ἀλλὰ δὲν τρέχει πολὺ ὀρμητικῶς. Οἱ Ἕλληνες καλοῦσι αὐ-
τὸν «Μαῦρο ποτάμι» ὁ Μέλας ποταμός· οἱ Τοῦρκοὶ σχεδὸν τὸ ἴδιον, Καρα-
σοῦ=μαῦρον ὕδωρ. Τώρα κρίνατε σεῖς ἂν ὁ Ἀθύρας ῥέει ἐδῶ ἢ ὄχι. Θὰ
σᾶς δώσω μίαν ἰδέαν· ἐνδέχεται νὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ α καὶ
τοῦ θύρα, ὑπαινισσόμενον τὰς ἄνω μνημονευθείσας θύρας, αἵτινες ἐξη-
κολούθουν εἰς χρῆσιν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Τούρκων, οὕτως ὥστε τὸ α
ἐπιτακτικὸν ἔκαμε νὰ δηλώνῃ ἓνα ποταμὸν μὲ πολλὰς θύρας ἢ ἐξόδους.
Πρέπει νὰ βασισθῇτε ἐπὶ τῆς φαντασιοπληξίας μου. Ἡ θάλασσα φθάνει
μέχρι τοῦ A. A., μολονότι δὲ εἶναι πολὺ ὀχητὴ εἰς τὴν γέφυραν, ἐν τούτοις
εἶναι λαμπρὸς λιμὴν διὰ μικρὰ πλοῖα ὀλίγον μακρότερον μεταξὺ τῶν δύο
ἀκρωτηρίων Φ. Φ. καὶ ὁ μικρὸς αὐτὸς λιμὴν προσθᾶται εἰς τὸ μέγεθος
τῆς πόλεως ταύτης ἐπέκεινα ἄλλων γεφυρῶν, ὅπου δὲν ὑπάρχει τοιαύτη
γέφυρα.

Ὁ Μυλόρδος κατέλυσεν εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης πρὸς τὴν ἄκραν
τῆς πόλεως. Τὰ ἀγριόχορτα καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν ζώων καὶ ἄλλαι ἀκα-
θαρίαι τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ὀρίπτουν εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ καλοκαίρι
παράγουν τόσῃ μεγάλῃν δυσοσμίαν, ὥστε σχεδὸν ἀπεπνιγόμεθα ἐξ αὐτῆς.
Ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν εὐρίσκονται πάρα πολλὰ Χάνια, πλησίον ἐκείνου
ὅπου ἐμείναμεν καὶ πολλοὶ ὥραϊοι εὐρεῖς δρόμοι. Περὶ οἰκοδομῶν ἄπαξ

διὰ παντὸς πρέπει νὰ Σᾶς εἰπῶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐν Τουρκίᾳ, ἀλλ' εἶναι ἐντελῶς πτωχαὶ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον σκοτειναὶ καὶ ἀκατάστατοι. Ἐξαιρῶ μόνον τὰ Τζαμά, Σεράϊα καὶ δημόσια οἰκοδομήματα. Μεγάλοι τινὲς ἄνδρες τελευταῖον (ὡς ὁ νῦν Βεζύρης εἰς τὴν Σταμπούλ), ἐπεχείρησαν νὰ οἰκοδομήσωσι μεγάλας οἰκοδομὰς διὰ τὸν ἑαυτὸν των, ἀλλὰ τοῦτο ἐπιφέρει πολλάκις τὴν καταστροφὴν των, διότι καθίστανται ὑποπτοι ὅτι γίνονται παρὰ πολὺ μεγάλοι καὶ οὕτως ὁ Μέγας Κύριος ἀποκεφαλίζει αὐτοὺς καὶ λαμβάνει τὰς ιδιοκτησίας των. Πλησίον εἰς ἓν κοινὸν Χάνι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐπὶ μιᾷ ἐπιτυμβίου πλακὸς γενομένης τῶρα σκάφης διὰ μίαν

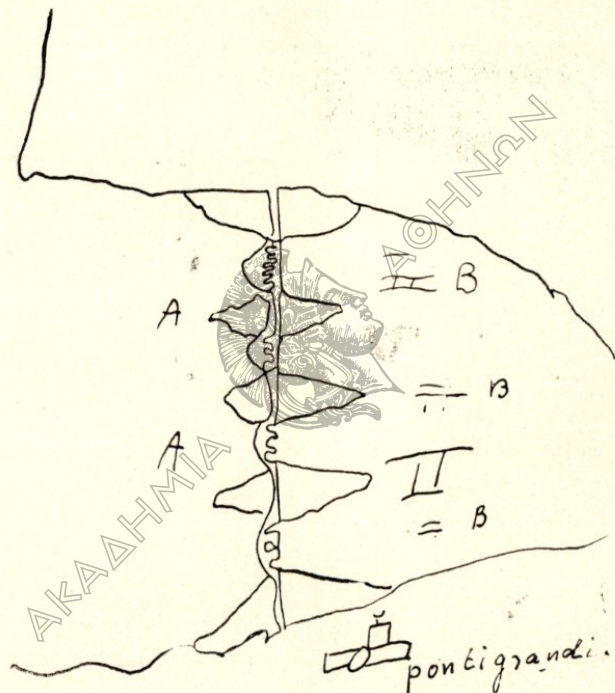

κρήνην ὑπῆρξαν τρεῖς τοιαῦται πλάκες ὡς αὐταὶ αἵτινες ἔχουν τὰ ἴχνη μιᾶς ἀρχαίας ἐπιγραφῆς. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐξάγω ὅ,τι ἔπεται. Ἐὰν σεῖς εἰμπορήτε νὰ ἐννοήσητε αὐτήν, δι' ἐμὲ εἶναι τι πλεον, σᾶς βεβαιῶ, τῶν ἰδικῶν μου δυνάμεων. Ἀλλ' εἰκάζω ὅτι εἶναι (Ὁ Μεταφρ. ἀναγινώσκει τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἑξῆς: Ἐρως ὁ σῶφρων οὐ διασπᾶται· κοινὸν γὰρ οἶκον ἢ Μαρία καὶ... εὖρον. Τῷ συμβιωτῶ κεν (δυσανάγνωστον) αὐτοῦ συνείη καὶ μετὰ δρόμον βίου). Ἀλλ' εἶναι νεώτερον κατὰ τὸν χαρακτήρα καὶ φαίνεται ὅτι σχετίζεται πρὸς τινα δημοσίαν ἀγαθοεργίαν, ἴσως πρὸς Νοσοκομεῖόν τι ἢ Μοναστήριον. Νομίζω ὅτι Μαρία ἐν τῷ β' στίχῳ δεικνύει ὅτι εἶναι μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸ αὐτὸ δεικνύει ὁ χαρακτήρ. Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι εἶναι ἐν καθαροῖς ἰάμβοις. Τώρα ἂν ὀνομάξῃς τὸν ποταμὸν ἐνταῦθα Ἀθύραν, ἢ πόλις δυνατόν νὰ εἶναι Ἀθυρα καὶ τὸ παλαιὸν Itinerarium συμφωνεῖ ἔξ ὀλοκλήρου. Ὅριζει αὐτὸ 12 μίλια ἐκ Ρηγίου καὶ κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν μας διηνύσαμεν ὡς 13 μίλια, τὸ ὁποῖον ἂν λάβῃς ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ρήγιον ἔκειτο ἐγγύς πρὸς τὴν Κ/πολιν ἢ τὸ Ρονκίριεσλι· ἡ ἀρχαία δὲ πόλις καὶ ποταμὸς καὶ ἡ πόλις.

κατὰ τὸ θέρος διὰ διασκέδασιν. Κάτωθεν τοῦ φράκτου ἐπὶ τοῦ δρόμου εἶναι ζεύγος πολὺν καθαρῶν καὶ εὐρυχώρων κρηνῶν μετὰ τινων κινστερνῶν, ὅπου σύντροφοί μας τινὲς ἐστάθμευσαν καὶ ἔλαβον ρούφημα ἐκ τῆς φιάλης. Τὸ Pontigrandi καλοῦσιν οἱ Τοῦρκοι Βουγιούκ-Τσεκμετζὲ ἢ μέγα ἐρμάριον, καταχρώμενοι τῆς λέξεως Τσεκμετζὲ πρὸς δήλωσιν μιᾶς ξυλίνης γεφύρας (καθόσον ἀμφότεραι καὶ ἡ ἐνταῦθα καὶ ἄλλαι γέφυραι εἰς τὸ Pontipiccoli ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἐκ ξύλου) ἐν τῷ ἑλληνικῷ «Μεγάλο Χω-

ριὸ» ἢ μέγα Χωρίον. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων εἶναι Τοῦρκοι, μερικοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἀρμένιοι, ἀλλὰ περισσότεροι Ἕλληνες ἀναμειγμένοι μετ' αὐτῶν. Ὁ δρόμος καὶ ἡ θάλασσα συντελοῦν εἰς τὸ ν' ἀκμάζει ἡ πόλις αὐτὴ ὥς καὶ τὸ Pontipiccoli. Ἡ πόλις αὐτὴ εἶναι μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ὑπάρχουν ὡσαύτως ἀφθονία ἐξαιρετικῶν ψαριῶν γλυκὺς ὕδατος ὥς καὶ τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς πόλεως κεῖται μία μεγάλη λίμνη ἣτις συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς θαλάσσης καὶ φαίνεται ὅτι παλαιότερον ἦτο βραχίον αὐτῆς, ἀλλὰ σήμερον εἶναι ἀποκεκομμένη ἀπ' αὐτῆς πλὴν 4 μερῶν

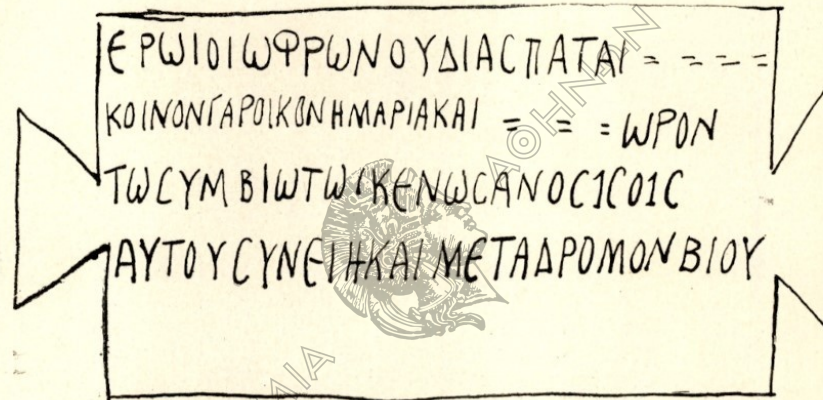

τὰ ὁποῖα διερχόμεθα νῦν διὰ γεφυρῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κτισθει-
σῶν διὰ λίθων ἀλλὰ παραμένουν ἐρείπια ξύλου, ἅτινα δεικνύουν ὅτι τὸ
πάλαι ἦσαν ἐκ ξύλων ἐπὶ λιθίνων βάσεων περὶ τὸ Β. Β. ἵνα σύρονται
πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω καὶ μᾶλλον εἰς τὸ ἔσω τῆς λίμνης.

Ἐπεράσαμεν αὐτὰς πρὸς τὰ δεξιὰ. Τὸ ὕδωρ, ὅταν ἐπεράσαμεν δὲν
ἦτο πολὺ βαθύ. Αἱ τέσσαρες αὐταὶ γέφυραι ἐνοῦνται πρὸς ἀλλήλας διὰ
λιθοστρώτου (Καλδεριμίου)· τὸν χειμῶνα, ὅταν πίπτῃ περισσοτέρα βροχὴ
αὐτὴ ἐκχύνεται διὰ τῶν τόξων ἢ ὅταν καλύπτεται δι' αὐτῆς ὑπάρχει χάρος
διὰ τὸ ὕδωρ νὰ διέλθῃ ἄνευ κινδύνου ἢ βλάβης τῶν πρὸς τὴν λίμνην λί-
θων ὄντων συνεσφιγμένων πρὸς ἀλλήλους διὰ μολύβδου. Τὸ πρῶτον λιθό-
στρωτον ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁδοῦ εἶναι 60 βήματα. Ἡ γέφυρα εἶναι 183
βήματα μὲ 7 τόξα, τὸ δεύτερον λιθόστρωτον 39 βήματα ἡ γέφυρα 166 μὲ
7 τόξα, τὸ τρίτον λιθόστρωτον 19 βήματα, ἡ γέφυρα 127 μὲ 5 τόξα. Τὸ
τέταρτον λιθόστρωτον 14 βήματα, ἡ γέφυρα 233 μὲ 9 τόξα. Τὸ τελευ-
ταῖον λιθόστρωτον εἶναι 30 περίπου βήματα. Ὅλα τόσον πλατέα,
ὥστε 3 ἁμάξια δύνανται νὰ βαδίσωσι παραλλήλως. Διατρίβω ἰδι-
αιτέρως εἰς τὰ μικρὰ αὐτὰ πράγματα διὰ νὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ Τούρ-
κοι δὲν εἶναι οὔτε φιλάργυροι οὔτε ἀνοήτοι εἰς τα δημόσια ταῦτα
ἔργα· διότι σὰς βεβαῶ, δὲν εἶδον ἰσχυρότερα ἔργα· εἰ καὶ μεταξὺ
αὐτῶν ἔργα τινὰ εἶναι τόσον λεπτὰ καὶ ὥρατα ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ἴ-
δωμεν. Ὑπάρχει εὐρὺς ποταμὸς εἰσερχόμενος εἰς τὴν λίμνην εἰς τὸ βό-
ρειον μέρος, ἀλλὰ δὲν τρέχει πολὺ ὀρητικῶς. Οἱ Ἕλληνες καλοῦσι αὐ-
τὸν «Μαῦρο ποτάμι» ὁ Μέλας ποταμός· οἱ Τούρκοι σχεδὸν τὸ ἴδιον, Καρα-
σού=μαῦρον ὕδωρ. Τώρα κρίνατε σεῖς ἂν ὁ Ἀθύρας ῥέει ἐδῶ ἢ ὄχι. Θὰ
σὰς δώσω μίαν ἰδέαν· ἐνδεχεται νὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ α καὶ
τοῦ θύρα, ὑπαινισσόμενον τὰς ἄνω μνημονευθείσας θύρας, αἵτινες ἐξη-
κολούθουν εἰς χρῆσιν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Τούρκων, οὕτως ὥστε τὸ α
ἐπιτακτικὸν ἔκαμε νὰ δηλώσῃ ἓνα ποταμὸν μὲ πολλὰς θύρας ἢ ἐξόδους.
Πρέπει νὰ βασισθῇτε ἐπὶ τῆς φαντασιοπληξίας μου· Ἡ θάλασσα φθάνει
μέχρι τοῦ Α. Α., μολονότι δὲ εἶναι πολὺ ῥιχτὴ εἰς τὴν γέφυραν, ἐν τούτοις
εἶναι λαμπρὸς λιμὴν διὰ μικρὰ πλοῖα ὀλίγον μακρότερον μεταξὺ τῶν δύο
ἀκρωτηρίων Φ. Φ. καὶ ὁ μικρὸς αὐτὸς λιμὴν προσθέτει εἰς τὸ μέγεθος
τῆς πόλεως ταύτης ἐπέκεινα ἄλλων γεφυρῶν, ὅπου δὲν ὑπάρχει τοιαύτη
γέφυρα.

Ὁ Μυλόρδος κατέλυσεν εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης πρὸς τὴν ἄκρην
τῆς πόλεως. Τὰ ἀγριόχορτα καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν ζώων καὶ ἄλλαι ἀκα-
θαρίαι τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ῥίπτουν εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ καλοκαίρι
παράγουν τόσῃ μεγάλῃν δυσοσμίαν, ὥστε σχεδὸν ἀπεπνιγόμεθα ἐξ αὐτῆς.
Ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν εὐρίσκονται πάρα πολλὰ Χάνια, πλησίον ἐκείνου
ὅπου ἐμείναμεν καὶ πολλοὶ ὥραῖοι εὐρεῖς δρόμοι. Περὶ οἰκοδομῶν ἀπαξ

διὰ παντὸς πρέπει νὰ Σᾶς εἰπῶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐν Τουρκίᾳ, ἀλλ' εἶναι ἐντελῶς πτωχαὶ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον σκοτεινὰ καὶ ἀκατάστατοι. Ἐξαιρῶ μόνον τὰ Τζαμιά, Σεράϊα καὶ δημόσια οἰκοδομήματα. Μεγάλοι τινὲς ἄνδρες τελευταῖον (ὡς ὁ νῦν Βεζύρης εἰς τὴν Σταμπούλ), ἐπεχείρησαν νὰ οἰκοδομήσωσι μεγάλας οἰκοδομὰς διὰ τὸν ἑαυτὸν των, ἀλλὰ τοῦτο ἐπιφέρει πολλάκις τὴν καταστροφὴν των, διότι καθίστανται ὑποπτοι ὅτι γίνονται παρὰ πολὺ μεγάλοι καὶ οὕτως ὁ Μέγας Κύριος ἀποκεφαλίζει αὐτοὺς καὶ λαμβάνει τὰς ιδιοκτησίας των. Πλησίον εἰς ἓν κοινὸν Χάνι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐπὶ μιᾷ ἐπιτυμβίου πλακὸς γενομένης τώρα σκάφης διὰ μίαν

κρήνην ὑπῆρξαν τρεῖς τοιαῦται πλάκες ὡς αὐταὶ αἵτινες ἔχουν τὰ ἔχνη μιᾶς ἀρχαίας ἐπιγραφῆς. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐξάγω ὅ,τι ἔπεται. Ἐὰν σεῖς εἰμπορῆτε καὶ ἐννοήσητε αὐτήν, δι' ἐμὲ εἶναι τι πλεόν, σᾶς βεβαιῶ, τῶν ἰδικῶν μου δυνάμεων. Ἀλλ' εἰκάζω ὅτι εἶναι (Ὁ Μεταφρ. ἀναγινώσκει τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἐξῆς: Ἐρως ὁ σώφρων οὐ διασπᾶται κοινὸν γὰρ οἶκον ἢ Μαρία καὶ.... εὐρον. Τῷ συμβιωτῶ ικην (δυσανάγνωστον) αὐτοῦ συνείη καὶ μετὰ δρόμον βίου). Ἀλλ' εἶναι νεώτερον κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ φαίνεται ὅτι σχετίζεται πρὸς τινὰ δημοσίαν ἀγαθοεργίαν, ἴσως πρὸς Νοσοκομεῖόν τι ἢ Μοναστήριον. Νομίζω ὅτι Μαρία ἐν τῷ β' στίχῳ δεικνύει ὅτι εἶναι μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸ αὐτὸ δεικνύει ὁ χαρακτήρ. Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι εἶναι ἐν καθαροῖς ἰάμβοις. Τώρα ἂν ὀνομάζῃς τὸν ποταμὸν ἐνταῦθα Ἀθύραν, ἢ πόλις δυνατόν νὰ εἶναι Ἀθυρα καὶ τὸ παλαιὸν Itinerarium συμφωνεῖ ἐξ ὁλοκλήρου. Ὅριζι αὐτὸ 12 μίλια ἐκ Ρηγίου καὶ κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν μας διηγνύσαμεν ὡς 13 μίλια, τὸ ὅποιον ἂν λάβῃς ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ρήγιον ἔκειτο ἐγ-

γύτερον πρὸς τὴν Σταμπούλ ἢ τὸ Pontiriccoli, ἡ διαφορὰ θὰ εἶναι κάπως μεγαλειτέρα.

Μαΐου 3 πρὸς τὴν Σηλυβρίαν ὥραι 5 3)4 μίλια 17.

Ἀναχωροῦντες ἐκ Μεγάλου Τσεκμετζὲ ἅμα ὡς διήλθομεν τὰς γεφύρας καὶ ἤρχισαμεν νὰ ἀνερχώμεθα τὸν λόφον, διήλθομεν δύο μικρὰ χωρία ἀμφοτέρω κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων, ἐν πρὸς τὰ δεξιὰ καλούμενον Πλάγια, τὸ ἕτερον πρὸς τὰ ἀριστερὰ καλούμενον Καλλικράτεια. Μετέβημεν ἐκεῖσε διὰ τὴν φήμεν τοῦ καλοῦ ἐκεῖ οἴνου τὴν ὁποίαν εὗρομεν ἀληθεύουσιν. Ἴσως ἐντεῦθεν πιθανὸν ἔχει καὶ τὸ ὄνομα, τῆς λέξεως «κρασί» οὔσης τῆς μόνης ἐν χρήσει παρ' αὐτοῖς πρὸς δήλωσιν τοῦ οἴνου. Καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ τ καὶ σ δὲν εἶναι τι παράδοξον. Ἡ ἴσως τὸ ἀληθὲς ὄνομα ἦτο Χαλικράτεια, ὅπερ ἐλησμόνησαν, διότι δὲν προφέρουσι τὸ χα ὡς κα ὡς πράττομεν ἡμεῖς ἀλλ' ὡς ἰσχυρὸν λαρυγγόφωνον πνεῦμα, ὡς θὰ σὰς ἐξηγήσω διὰ ζώσης φωνῆς, ἂν ζήσωμεν καὶ συναντηθώμεν. Συγχωρήσατέ μοι τὴν μικρὰν αὐτὴν παρέκβασιν. Ἡμῖν ὑποχρεωμένος διὰ τὸν καλὸν οἶνον νὰ εἶπω κάτι περὶ τοῦ χωρίου, ὃ ἢ 7 περίπου μίλια ἐντεῦθεν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κεῖται ἐν μικρὸν χωρίον ἐπὶ ἐνὸς ἀκρωτηρίου ἐστραμμένον πρὸς τὴν θάλασσαν· τὸ ὄνομα δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθω (πρόκειται προφανῶς περὶ τῶν Δημοκραντίων Σημ. Μεταφρ.). Ἐν μίλιον πορρωτέρω διέβημεν ἐν μικρὸν ὀνάκιον καὶ ἐν μίλιον πορρωτέρω (τ. ἔ. εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ δρόμου πρὸς τὴν Σηλυβρίαν) διήλθομεν ἐν μικρὸν ἡρειωμένον χωρίον ἀκριβῶς παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. Τῆς ὁδοῦ εὐρισκομένης ἐπὶ τῆς ἄμμου τὸ χωρίον κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς. Ἐν τῇ Τουρκικῇ Κούμ μπουργκὰς ἦτοι ἀμμόδης κοινότης· ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Κονομιόλῆξις παρεφθαρμένη ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ Κούμ, ὅπερ σημαίνει ἄμμιον. Εἵχομεν πολὺ ὠραῖον οἶνον ἐκεῖ ἰδίᾳ ἐν μικρὸν εἶδος Claret (εἶδος Βορδιγαλλεῖου οἴνου εἰθισμένου ἐν Ἀγγλίᾳ Σημ. Μεταφρ.). Ὑπῆρξεν ἐκεῖ εἰς τὸ παρελθὸν ἐν μικρὸν φρουρίον· ἀλλ' ὅλοι οἱ μεγάλοι λίθοι ἐξήχθησαν καὶ μετεκομίσθησαν εἰς Σταμπούλ Τὸ Βαλιδὲ-τζαμισὶ καὶ τὸ Βαλιδὲ-Χάνι τ. ἔ. τῆς Βασιλομήτορος τὸ τέμενος καὶ τὸ δημόσιον Χάνι ἢ ὁ ξενὼν ἐκτίσθη διὰ μέρους ἐξ αὐτῶν (τῶν λίθων). Ἀπαξ διὰ παντὸς ὁφείλω νὰ σὰς εἶπω ὅτι περίξ τῆς Σταμπούλ ἐπὶ πολλὰ μίλια οἱ Τοῦρκοι ἔλαβον σχεδὸν ὅλους τοὺς κομποὺς λίθους, οὓς ἠδύναντο νὰ εὗρωσιν, ἵνα ἀνεγείρωσι τὰς οἰκοδομὰς αὐτῶν ἐν τῇ πόλει οὕτως ὥστε ἐλαχίστας πρόει νὰ περιμένη κανεῖς ἐπιγραφὰς ἢ μνημεῖα ἀρχαιολογικὰ ἰδίᾳ ἐν Θρακῇ ἢ ὅπουδήποτε πλησίον τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος, ὁπόθεν ἡ μετακόμισις διὰ θαλάσσης εἶναι εὐχερής, εἰς τρόπον ὥστε οὐδὲν ἀπομένει ἢ τὸ ἔσω μέρος τῶν τειχῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν (ἡ Mediana = τὸ μέσον), ἐνῶ τὸ περίβλημα ἢ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν μέρος ἐπειδὴ ἀπετελεῖτο ἐκ καλοῦ λίθου κατεδαφίσθη

καὶ διετέθη. Τοῦτο ὑπῆρξεν ὥραϊον χωρίον ἀλλὰ τῶρα δὲν εἶναι τίποτε. Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του νομίζω ὅτι εἶναι τὸ Callum, τὸ ὁποῖον τὸ Ὁδοιπορικὸν (Itinerar) τοποθετεῖ εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ μεταξὺ Ἀθύρων καὶ Σηλυβρίας.

Δύο μίλια ἐκεῖθεν διερχόμεθα ἐν ἄλλο ὥραϊον ἐμπορικὸν χωρίον καὶ πλούσιον καὶ διότι κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ διότι ἔχει μικρὸν λιμένα στὰ μικρὰ πλοῖα. Ὀνομάζεται Τουρκιστὶ Μπογκάτος, ἑλληνιστὶ Πεβάτο (οὕτω δι' ἑλλ. στοιχείων Σημ. Μεταφρ.). Οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ἕλληνες, ἀλλ' ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ εἶναι πολλοὶ Τοῦρκοι· ἵσταται ἔτι ἐκεῖ εἰς μικρὸς πύργος μετὰ πολὺ παχέων τειχῶν, ὅστις μετεποιήθη νῦν εἰς ἀποθήκην. Τρία μίλια ἐκεῖθεν εἰσερχόμεθα εἰς ἐν βαλτῶδες ἔδαφος, ὅπερ διερχόμεθα δι' ἐνὸς λιθοστρώτου (καλδρίμι) καὶ τριῶν λιθίνων γεφυρῶν ἐκαστῆς ἀποτελοῦσης ἐν τόξον, ἐπὶ ἰσαριθμῶν μικρῶν ῥευμάτων βαθέων μὲν, ἀλλὰ λίαν στενῶν, ἅτινα ἐνθόμενα ἐκεῖ πλησίον εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν (ἥτις καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ φαίνεται πρὸς τὴν ἀριστεράν μας χεῖρα) εἰς μίαν ἀρκετὰ εὐρείαν διώρυγα. Αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον ῥεῦμα, ὅπερ ἀξίζει τὸ ὄνομα ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Τσεκμετζὲ μέχρις Ἡρακλείας. Τέσσαρα μίλια πορρωτέρω ἐρχόμεθα εἰς τὴν Selibria ἢ Selivria.

(Ὅρα συνέχειαν εἰς I' τόμον, σελ. 128 κ. ἐ.)

Μαῖου 5 πρὸς τὴν Τσιόρλον

(Chiorloo τὸ προφερόμεν) 8 1/2 ὥρ. 25 μίλια

Ἀναχωροῦντες ἐκ Σηλυβρίας ἀφίνομεν τὴν θάλασσαν (ἀφοῦ τὴν εἶχομεν καθ' ὅλον τὸν δρόμον πρὸς τὰ ἀριστερά μας) καὶ ἀναβαίνομεν ἀνηφορικὸν ὕψωμα εἰς μίαν καθαρὰν χέρσον χώραν, ὡς πράγματι ὅλος ὁ δρόμος πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν εἶναι χέρσος σπανίως ἐν δένδρον ἐκτὸς ὀλίγων, τὰ ὅποια δύναται νὰ ἴδῃ τις περὶ τὴν Τσόρλουν. Ἐξ αὐτοῦ δύνασαι νὰ φαντασθῇς ποῖον ὥραϊον κυνήγιον καὶ ἱερακοθηρίαν ὁ Μέγας Κύριος ἔχει ἐδῶ.

Ἀκριβῶς κάτωθεν τῆς Σηλυβρίας ῥέει ἐν μικρὸν ῥυάκιον, ὅπερ εὐρύνεται σχηματίζον εἶδος λιμνίσκης πλησίον αὐτῆς τῆς πόλεως. Ὑπεράνω τοῦ ῥυακίου αὐτοῦ ἐπεράσαμεν διὰ μιᾶς γεφύρας μὲ τέσσαρα τόξα, καὶ ἐν τέταρτον τοῦ μιλίου πορρωτέρω εἰσῆλθομεν εἰς ἐν βαλτῶδες ἔδαφος, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶναι μία πολὺ ὥραία λιθίνη γέφυρα ἐκ 32 τόξων καὶ μετὰ τὴν ἄνοδον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων εἶναι 450 περίπου βήματα. Τὸ ὕδωρ κάτωθεν ἦτο ὀλίγον καὶ δὲν ἔτρεχεν, ὅπερ μ' ἔκαμε νὰ συμπεράνω, ὅτι ἡ γέφυρα ἐκτίσθη διὰ περιπτώσιν πλημμυρῶν κατὰ τῶν χειμῶνα, αἵτινες δύνανται κατ' ἀνάγκην νὰ συμβοῦν ὑπὸ τῆς βροχῆς ἐκ τῶν